6
Iran

Iran

Aan de orde is het **tweeminutendebat Iran (CD d.d. 04/06)**.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het tweeminutendebat Iran. Daarvoor geef ik als eerste het woord aan mevrouw Van der Werf van D66. Mevrouw Van der Werf is nog even op zoek naar haar motie, maar ik zie wel meneer Diederik van Dijk staan. Is de heer Diederik van Dijk al klaar om zijn motie in te dienen? U bent van harte welkom op het rostrum om uw motie in te dienen. Ik heb de wind eronder, want u heeft ongetwijfeld meegekregen dat het de laatste dag voor het zomerreces is. Het zomerregime geldt dus, en dan doen we het allemaal net effe wat strakker. Gaat uw gang, meneer Van Dijk.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Prima. U bedoelt: we hebben tijd in overvloed, want hierna hebben we twee maanden uitloop. Nee, helder. Ik ga gauw beginnen, voorzitter.

Ik heb inderdaad twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de VS sancties tegen de Iraanse oliesector tijdelijk hebben opgeschort;

overwegende dat een aantal Europese landen bereid zou zijn om sanctieverlichting in het vooruitzicht te stellen bij duidelijke, controleerbare stappen bij het stilleggen van Irans atoomprogramma;

overwegende dat Iran geen bereidheid toont zijn destabiliserende activiteiten te staken, mensenrechten te verbeteren of de verwevenheid met de Iraanse Revolutionaire Garde af te bouwen;

verzoekt de regering zich in Europees verband uit te spreken tegen voorstellen tot normalisering van de betrekkingen met het Iraanse regime, en de Kamer vooraf te informeren bij voorstellen die tot substantiële sanctieverlichting of normalisering van de betrekkingen kunnen leiden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Diederik van Dijk.

Zij krijgt nr. 753 (23432).

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
De tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Iran niet alleen zijn eigen bevolking, Israël en andere volkeren in de regio terroriseert, maar met aanslagen op Joodse doelen en de intimidatie van Iraanse Nederlanders inmiddels ook een binnenlandse bedreiging vormt;

overwegende dat de Iraanse Revolutionaire Garde inmiddels op de Europese terrorismelijst staat;

overwegende dat de IRGC diep verweven is met het Iraanse diplomatieke apparaat en dat sleutelposities bekleed worden door mensen met een IRGC-achtergrond;

overwegende dat Canada al in 2012 zijn ambassade in Teheran sloot en alle Iraanse diplomaten het land uit heeft gezet;

verzoekt de regering alle in Nederland aanwezige Iraanse diplomaten persona non grata te verklaren en de diplomatieke betrekkingen met Iran op te schorten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Diederik van Dijk en Nanninga.

Zij krijgt nr. 754 (23432).

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Werf namens D66.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):
Dank, voorzitter. Goed om voor het reces nog even stil te staan bij Iran, want deze hopeloze oorlog heeft niets gebracht. Het is goed dat er nu toch weer wordt onderhandeld, maar vooralsnog is het resultaat mager, al helemaal voor de Iraniërs. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Iraanse regime zich op grote schaal schuldig maakt aan ernstige mensenrechtenschendingen;

overwegende dat sanctieverlichting als onderdeel van een eventuele deal niet los kan worden gezien van binnenlandse repressie, executies en de onderdrukking van vrouwen, minderheden en demonstranten;

verzoekt de regering zich in EU-verband in te zetten voor het onverkort handhaven van de mensenrechtensancties tegen Iran zolang de repressie voortduurt, en de positie van vrouwen, het democratisch middenveld en minderheden nadrukkelijk aan de orde te stellen bij eventuele toekomstige onderhandelingen met het Iraanse regime,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Werf.

Zij krijgt nr. 755 (23432).

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Maes van de VVD.

Mevrouw **Maes** (VVD):
Voorzitter. Ik neem even de vrijheid om een klein uitstapje te maken van Iran naar Egypte. Recent was de commissie met een delegatie in Egypte. Wat ons onaangenaam trof, was de mensenrechtensituatie in dat land. Als resultaat van die reis, willen we daarom graag gezamenlijk de volgende motie indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de mensenrechtensituatie in Egypte de laatste maanden aanmerkelijk verslechtert;

constaterende dat migranten en vluchtelingen sinds drie maanden steeds vaker gedetineerd worden, schijnbaar zonder reden;

overwegende dat BZ de afgelopen jaren heeft gezorgd dat er op de EU-delegatie in Caïro een mensenrechtenexpert werkte;

overwegende dat deze positie nu meer dan ooit nodig is, terwijl de detachering in september afloopt;

verzoekt de regering zich actief in te zetten voor behoud van de functie en daar spoedig een vacature voor uit te zetten zodat de functie vervuld blijft na september,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Maes, Piri, Van Baarle, Van der Werf en Dobbe.

Zij krijgt nr. 756 (23432).

Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Piri namens PRO.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de VS in een akkoord met Iran sanctieverlichtingen en het vrijgeven van bevroren tegoeden hebben toegezegd aan het regime;

constaterende dat de EU niet betrokken is bij deze onderhandelingen;

verzoekt het kabinet onder geen beding akkoord te gaan met enige vorm van sanctieverlichting voor Iran zonder concrete verbetering van de mensenrechtensituatie, waaronder de vrijlating van politieke gevangenen en een moratorium op executies,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 757 (23432).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Europese Commissie onderhandelt met de taliban over het terugsturen van Afghaanse vluchtelingen;

constaterende dat de taliban de fundamentele rechten van Afghanen bruut schendt en genderapartheid afdwingt;

overwegende dat Nederland een van de veertien lidstaten is die aan deze onderhandelingen heeft deelgenomen;

verzoekt de regering om onmiddellijk te stoppen met alle vormen van diplomatiek verkeer met de taliban die kan leiden tot legitimering en normalisering van het regime;

verzoekt de regering om geen officiële vertegenwoordigers van de taliban in Nederland te accrediteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 758 (23432).

Mevrouw **Piri** (PRO):
Tot slot.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat transnationale repressie een serieuze bedreiging is voor onze Europese veiligheid en democratie;

verzoekt de regering om werk te maken van een EU-brede strategie om transnationale repressie te bestrijden en om dit te integreren in de veiligheidsstrategie van de EU,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 759 (23432).

Dank u wel. Ik weet niet of mevrouw Dobbe zover is om haar motie in te dienen. Gaat uw gang. Neemt u eerst een slokje water. Goed blijven drinken.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Dank u wel, voorzitter. Soms is het rennen, maar ik ben net op tijd. Misschien ben ik een beetje niet op tijd, maar het is toch fijn dat ik mijn motie nog kan indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het regime in Iran mensenrechten schendt, dat vrouwen worden onderdrukt en ook de rechten van vrouwen ernstig worden geschonden;

constaterende dat repressie door het Iraanse regime is toegenomen sinds de oorlog met de VS en Israël;

verzoekt de regering een extra inspanning te leveren om Iraanse vrouwenrechten- en mensenrechtenorganisaties te ondersteunen bij hun werk,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 760 (23432).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Iraanse regime zijn bevolking onderdrukt en misdaden tegen de eigen bevolking pleegt;

constaterende dat bij de aanvallen van Amerika en Israël burgerslachtoffers zijn gevallen;

verzoekt de regering de fact-finding mission in Iran extra te ondersteunen om de toegenomen repressie in Iran en omgekomen burgerslachtoffers te onderzoeken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 761 (23432).

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Voorzitter. Deze moties zijn eerder ingediend en aangenomen, maar dat was voordat de repressie van de eigen bevolking in Iran nog extra toenam, terwijl die repressie al enorm was. Dat was ook voordat de oorlog startte. Dit lijkt me dus de goede tijd om te kijken of we nog een extra inspanning kunnen leveren.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Tot slot is het woord aan de heer Dekker namens Forum voor Democratie.

De heer **Dekker** (FVD):
Voorzitter. Opnieuw stond Nederland vooraan in de rij om deel te nemen aan discutabele NAVO-acties. Uitspraken van de secretaris-generaal van de NAVO suggereerden zelfs dat ook Nederlandse vliegvelden en het Nederlandse luchtruim gebruikt zijn bij de Amerikaanse aanval op Iran.

Er begint een patroon op te vallen. Nederland gedraagt zich niet langer als een land dat eerst het eigen belang weegt en dan beslist, maar als een land dat wil scoren binnen het NAVO-bondgenootschap. Laten we er eerlijk over zijn waarom dit gebeurt. De nieuwe secretaris-generaal van de NAVO is een oud-premier van dit land, met nog altijd veel invloed en contacten in de Nederlandse politiek. Elke keer als Nederland zich onderscheidt door voortvarendheid, straalt dit op hem af. Dat lijkt ons geen toeval.

Voorzitter. Het NAVO-belang en het Nederlands belang zijn twee verschillende dingen. Soms kunnen ze elkaar overlappen, soms niet. Een kabinet dat dit onderscheid niet meer maakt, maakt de veiligheid van Nederland ondergeschikt aan de profilering van het bondgenootschap. Deze Kamer moet daar een grens aan stellen. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland heeft meegewerkt aan NAVO-acties tegen Iran waarvan de rechtmatigheid ter discussie staat;

overwegende dat het NAVO-belang niet hetzelfde is als het Nederlands belang;

verzoekt de regering geen voortrekkersrol in te nemen binnen de NAVO en zelfstandig het Nederlands belang te wegen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dekker.

Zij krijgt nr. 762 (23432).

Dank u wel. De minister heeft genoeg aan een schorsing van vijf minuten? De minister gaat het proberen. Als het een minuut extra wordt, wordt het een minuut extra. Ik schors kort.

De vergadering wordt van 11.04 uur tot 11.11 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de minister.

Minister **Berendsen**:
Dank u wel, voorzitter. De motie op stuk nr. 753 van de heer Van Dijk krijgt oordeel Kamer als ik "uit te spreken tegen voorstellen tot normalisering van de betrekkingen met het Iraanse regime" mag interpreteren als: geen sanctieverlichting zonder dat daar verifieerbare verandering van gedrag tegenover staat.

De **voorzitter**:
En dat mag.

Minister **Berendsen**:
Dat mag. Dan krijgt de motie op stuk nr. 753 oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 754 ontraden we. De motie gaat over het tot persona non grata verklaren van alle in Nederland aanwezige Iraanse diplomaten en het opschorten van de diplomatieke betrekkingen met Iran. Deze discussie hebben we al vaker gevoerd. Ik wil deze motie echt met klem ontraden. Het blijft belangrijk om de kanalen open te houden, juist ook met een land als Iran, waarmee we het op zo veel punten niet eens zijn. Bovendien heeft alles wat we hier doen een impact op onze ambassade daar, en die doet ontzettend goed werk.

De **voorzitter**:
Er is één vervolgvraag van de heer Van Dijk.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Eén vervolgvraag. We hebben het dus over een land dat inmiddels ook een binnenlandse bedreiging vormt en over een diplomatiek apparaat dat verweven is met een terreurgroep. Wat moet een land nog meer uithalen, voordat wij wel tot dit soort stappen bereid zijn, zoals Canada, Australië en andere landen eerder al hebben gedaan?

Minister **Berendsen**:
Wij monitoren absoluut de situatie in Nederland. Maar gezien de enorme belangen die we hebben in de Straat van Hormuz, waar Iran de controle heeft, kunnen diplomatieke contacten zomaar noodzakelijk zijn. Bovendien doet onze ambassade in Teheran ontzettend goed werk als het gaat om ogen en oren daar, zodat we ook een beeld hebben van de situatie in het land. Juist voor een land dat zo afgesloten is van de rest van de wereld, zoals met de internetblokkades, is dat van belang. Dat is de afweging die wij maken.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 755.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 755: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 756, over Egypte en de detachering, ontraad ik. De inzet op mensenrechten blijft van groot belang. Nederland blijft pleiten voor een inzet door de EU in Egypte, juist ook op het gebied van mensenrechten. Detacheringen zijn een instrument. Daar is kader voor financiering voor nodig. Daar hebben we nu geen ruimte voor; de keuzes zijn nu anders gemaakt. Maar we blijven inzetten op de mensenrechten. Ik moet daarbij ook zeggen dat deze motie gericht is op individuele plaatsingen in het personeelsbeleid. Ik waardeer echt de inzet, maar ontraad de motie.

De **voorzitter**:
Eén vervolgvraag.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Eén vervolgvraag. De minister beseft waarschijnlijk dat er momenteel al 74 zetels onder die motie staan, dus dat de kans vrij groot is dat deze wordt aangenomen. Kan de minister bevestigen dat hij de motie, ondanks dat hij die heeft ontraden, wel gaat uitvoeren?

Minister **Berendsen**:
Het kabinet zal er altijd alles aan doen om moties uit te voeren die door de Kamer zijn aangenomen.

De **voorzitter**:
Dan de motie op stuk nr. 757.

Minister **Berendsen**:
Maar we ontraden deze motie niet voor niets.

De motie op stuk nr. 757: oordeel Kamer, mits ik deze zo mag interpreteren dat het hier gaat om sanctieverlichting op het gebied van mensenrechtensancties. Als ik die koppeling mag leggen, geef ik de motie oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
Eén interruptie.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Nee, daar gaat het niet over. Het gaat erom dat het belachelijk zou zijn, want bijna alle sancties hebben ook betrekking op de mensenrechtensituatie. Deze motie is tegen het zomaar opheffen van de sancties op het moment dat er een nucleair akkoord zou zijn. Datzelfde voorbehoud heeft de minister niet gemaakt bij de motie op stuk nr. 755, die ook over de mensenrechtensituatie gaat. Ik vind het raar dat deze motie zonder voorbehoud oordeel Kamer krijgt en de motie op stuk nr. 757 met voorbehoud. Ik pas de motie niet aan. Het is niet met die interpretatie, geen sanctieverlichting.

De **voorzitter**:
Daarmee wordt de motie op stuk nr. 757 ontraden. Zie ik dat goed?

Minister **Berendsen**:
Ja, dat klopt. Natuurlijk nemen wij nooit zomaar afscheid van de sancties zonder dat heel nauw te monitoren. Zeker op nucleair gebied zijn er ook sancties die daaraan gerelateerd zijn. We moeten wel wat ruimte houden voor eventuele stappen.

De **voorzitter**:
Dan de motie op stuk nr. 758.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 758 wil ik ontraden. De functionele contacten die we op dit moment hebben in het kader van het overleg dat de Commissie voert, zijn nodig. Dat is geen erkenning van het regime. Dat doen we ook niet. Officiële vertegenwoordigers in Nederland zijn overigens ook niet aan de orde. Daar zouden we ook geen voorstander van zijn. Maar functionele contacten blijven wel nodig. Als ik die moet scharen onder diplomatiek verkeer, wat een brede definitie is, dan ontraad ik de motie.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 758 wordt ontraden. Mevrouw Piri.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Ik pas de motie aan: verzoekt de regering om geen diplomatiek verkeer met de taliban te hebben dat kan leiden tot legitimering en normalisering van het regime.

Minister **Berendsen**:
Ik snap de stap die mevrouw Piri zet. Ik ben ermee akkoord als het volgens de motie van mevrouw Piri kan dat wij functionele contacten hebben in het kader van wat de Europese Commissie doet en dat we ambtenaren aan tafel hebben zitten die die gesprekken mee voeren.

De **voorzitter**:
Ik kijk of dat non-verbaal kan. Nee, mevrouw Piri, u kreeg maar één interruptie. U krijgt nu echt niet het woord. Kan dat? Ik hoor dat mevrouw Piri het bij de oorspronkelijke motie houdt.

Minister **Berendsen**:
Dan houd ik het bij ontraden.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 758: ontraden.

Dan de motie op stuk nr. 759.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 759: oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
Dan de motie op stuk nr. 760.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 760: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 761: oordeel Kamer. Daarbij wil ik wel aangeven dat wij niet direct extra kunnen financieren. Het is namelijk een onafhankelijke VN-missie. Het kan wel indirect, via steun aan de OHCHR, moet ik zeggen. Daarnaast is natuurlijk politieke steun mogelijk, bijvoorbeeld voor de verlenging van het mandaat.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 762, tot slot.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 762 ontraden we. Nederland wil wel degelijk een voortrekkersrol in de NAVO spelen.

De **voorzitter**:
Ik dank de minister. Hij blijft in ons midden, want we gaan verder met het tweeminutendebat Oekraïne.

De beraadslaging wordt gesloten.